

Міжнародний етномузикознавчий симпозіум у Відні

Серед цікавих наукових подій, які відбулися 2019 року, належить відзначити міжнародний симпозіум „Дослідження народної музики, фольклористика та антропологія музики в Європі: шляхи в інтелектуальній історії етномузикології”, що пройшов у Відні (Австрія) з 17 до 19 жовтня.

Організаторами наукової події виступили Кафедра досліджень народної музики та етномузикології Університету музики та виконавських мистецтв у Відні (Universität für Musik und darstellende Kunst Wien) і Кафедра музикознавства Університету Моцартеум у Зальцбурзі (Universität Mozarteum Salzburg, Universität Mozarteum, Mozarteum). Співголови опрагнізаційного комітету конференції Ульріх Моргенштерн (Ulrich Morgenstern) і Томас Нусбаумер (Thomas Nußbaumer), а також Яна Амбрузова (Jana Ambrózová), Колін Квіглі (Colin Quigley) та Сперанша Радулеску (Speranța Rădulescu) приклали максимум зусиль для бездоганно організованої роботи симпозіуму, за що складаємо їм велику подяку.

До початку роботи симпозіуму організатори випустили „Abstract book”¹, де було опубліковано коротку вступну статтю Ульріха Моргенштерна, тези виступів учасників симпозіуму, а також подано коротку інформацію про авторів рефератів. Міжнародний симпозіум етномузикологів, як наголосив У. Моргенштерн у передовиці, покликаний сфокусувати свою увагу на історії, теорії та методології науки ініціального періоду перед початком перетворення напрямку в інтернаціональну парадигму, що дістала назву „Еномузикологія середини ХХ століття”².

Загалом у конференції після попереднього рецензованого відбору тез виступів взяли участь 27 учених із 14 країн світу: Австрії, Ізраїлю, Ірландії, Іспанії, Казахстану, Латвії, Польщі, Росії, Словенії, США, Угорщини, Хорватії, Швеції. До участі у роботі симпозіуму були запрошені й етномузикологи з України: Ірина Довгалюк і Лариса Лукашенко зі Львова й Анна Пеліна та Анастасія Мазуренко з Києва.

Завдяки детально продуманій концепції конференції та логічно укладеній програмі виступів наукові засідання пройшли насичено й продуктивно. Так, три конференційні дні були структуровані на окремі тематичні секції-засідання, що обійняли основну проблематику, яку запропонували організатори для обговорення: Історія концепцій та досліджень традиційної виразової культури; Дослідницькі мотивації, теорії та методи в порівняльній перспективі; Освіта та позаакадемічні дискурси: альянси і конфлікти.

¹ Folk Music Research, Folkloristics, an Anthropology of Music in Europe. Pathways in the Intellectual History of Ethnomusicology. International symposium. 17–19 October 2019. Abstract book. Vienna, 2019. 38 p.

² Ibid. p. 3.

Після відкриття симпозіуму та виголошення програмної доповіді професора зі Швеції Уве Ронстрема (Owe Ronström) „Міркування щодо колекцій народної музики”, яка задала тон симпозіуму, розпочалася робота першої тематичної сесії „Раннє порівняльне музикознавство”. Прозвучали доповіді професора Девіда Р. М. Ірвінга (David R. M. Irving) з Іспанії „Відкриття ‘європейської музики’ у вісімнадцятому столітті”, Аделін Мюллер (Adeline Mueller) зі США „Німецькі фантазії щодо музики поневолених і корінних американців, 1780–1810”, доктора Андерса Хамарлунда (Anders Hammarlund) зі Швеції „Лазар – Зіммель – Боас. Берлін та передісторія етномузикології”, у яких дослідники окреслили проблему становлення та розвитку власне народномузичних досліджень у світі.

Другу сесію „Піонери в дослідженні народної музики”, третю сесію „Піонери та концепції в дослідженнях народної музики” та четверту сесію „Піонери та школи досліджень народної музики” об’єднало висвітлення різних ракурсів новаційного підходу до вивчення народної музики на різних етапах становлення і розвою етномузикології. На засіданнях прозвучали реферати: „Думка Оскара Кольберга з погляду етномузикології ХХ століття” нашої давньої приятельки та частого гостя українських конференцій професорки Божени Мушкальської (Božena Muszkalska, Польща), а також „Посеред і поміж: ірландські, європейські та трансатлантичні дослідження народної музики Френсиса О’Ніла в ХІХ столітті” Айлен Діллан (Aileen Dillane, Ірландія), „Погляд Євгенія Гіппіуса на збір та вивчення російського фольклору в ХІХ – на початку ХХ століття” Ольги Пашиної (Росія), „Колекціонер пісень, рік страхів, що спричинили катастрофу: етномузикологічне життя Латвії, 1940–1945” Кевіна К. Карнеса (Kevin C. Karnes, Латвія), „Ретей Приккель Маріан (1871–1925) – піонер і засновник угорських досліджень народного танцю” професора Ласло Фелфелді (László Felföldi, Угорщина), „Монографічні дослідження та антропологічна перспектива в угорській етномузикології, 1937–1943” Данієля Ліптака (Daniel Líptak, Угорщина) та „Внесок Мойсея Береговського у вивчення традиційної ідиської народної пісні” Міхаєля Лукіна (Ізраїль)¹. Окремо хочемо відзначити в цьому блоці виступів реферат молодой київської дослідниці Анни Пеліної „Транснаціональна концепція карпатського пісенного циклу”. У доповіді вона обґрунтувала виправданість ідей Яна Бистроня та Філарета Колесси щодо феномену й особливостей міжнародного карпатського циклу пісень у контексті фольклорного матеріалу, зафіксованого на сьогоднішній день. Перспективне продовження досліджень у цьому напрямку авторка вбачає у залученні матеріалу з регіону Марамурешу на кордоні України та Румунії.

---

¹ М. Лукін – один із співавторів статті у цьому числі „Етномузики”, див. с. 141–157.

Окреме засідання, як зазвичай прийнято в конференційному світі, було присвячено проблемам етноорганології. Ірена Міголіч (Irena Miholić) із Хорватії виголосила доповідь „Шляхи ранньої етномузикології в Хорватії: етноорганологія в працях Франьо Кухача та Божицара Широла”, а професор Ігор Мацієвський із Росії – „Про становлення східноєвропейської органології у першій третині XX століття: Гнат Хоткевич”.

Не менш цікавою була й секція „Дослідження та громадський фольклор”. Jakša Primorac (Jakša Primorac) із Хорватії ознайомила присутніх із рефератом „Какофонія у фіорді Адриатики: дослідження народної музики та танцю в Которській бухті за часів національних конфліктів”, Драго Куней (Drago Kunej) із Словенії, дослідник історії фонографічних записів словенської народної музики, презентував своє дослідження „Погляди Франца Марольта на народну музику через перспективу звукозаписів”, а його землячка Ребека Куней – „Танцювальні фольклорні фестивалі 1930-х років у Словенії”.

Фатіма Нурлибаєва з Казахстану з рефератом „Європейські фольклористи та музика Казахстану на початку XX століття: історія ідей і методів вивчення традиційної культури” і Таміла Джані-заде з Росії з доповіддю „Історичні шляхи наукового дискурсу про узбецьку та таджицьку класичну музику” представили секцію „Етномузикологія Центральної Азії”.

На восьмій сесії симпозіуму „Дослідження народної музики в Габсбурзькій монархії пізнього періоду та поза її межами” з історією становлення, розвитку та здобутками галицької етномузикології ознайомили учасників засідання Ірина Довгалюк та Лариса Лукашенко, які виголосили реферат „Галицька етномузикологія початку XX століття: становлення та напрями”. Особливо приємно відзначити те, що послухати доповідь прийшов директор Віденського фонограмархіву Дітріх Шулер, який свого часу допоміг Ірині Довгалюк та Андрію Вовчаку віднайти потрібні архівні документи, тож принагідно дякуємо йому за дієву підтримку. На цьому ж засіданні з доповідями виступили господарі симпозіуму Томас Нусбаумер („Початки наукових досліджень народної музики в Австрії: задум „Народна пісня в Австрії” (1904–1918) та його результати” та Єва Марія Хойс (Eva Maria Hois): „Еміль Карл Блюмль та його дослідження народної музики в першій чверті XX століття”).

Остання дев'ята конференційна сесія „Методи аналізу музики та тексту” презентувала доповіді Галіни Тавлай (Росія) „Становлення аналітичного методу Гіппіуса-Евальда та їхні дослідження білоруської пісенної культури”, а також Анастасії Мазуренко „Перші спроби акустичних вимірювань звуковисотності народних пісень та їхнє значення в сучасній етномузикології”. У своєму виступі молода українська дослідниця висвітлила історію перших акустичних досліджень народної музики в Україні на початку XX століття, пов'язані з іменами Полікарпа Барановського і Євгена Юцєви-

ча, та оцінила внесок цих вчених у дослідження народної меліки з позиції сучасних цифрових технічних можливостей.

Змістовністю та пізнавальністю відзначалася й щоденна вечірня конференційна програма. Так, учасники та гості симпозіуму були запрошені на презентацію DVD „Наші пісні є бажані” братів Яшара та Айдаджета Сейдіу, із особистим виступом цих талановитих народних музикантів, провели незабутній вечір у колоритному „Heurigen Hengl-Haslbrunner”, де було представлено міську народну музику Відня та відбулася дегустація віденської кухні.

Незабутнім також став і виїзд у старовинне австрійське місто Кремс на півночі країни. Там, у місцевому Етнокультурному центрі „Будинок регіонів народної культури Нижньої Австрії” (Haus der Regionen der Volkskultur Niederösterreich), учасників симпозіуму коротко ознайомили зі специфікою праці цього фольклористичного центру, з особливостями народних традицій регіону. Винятково захоплюючим став майстер-клас співу альпійських йодлів, який для гостей провели місцеві майстри цього унікального мистецтва.

На всіх вечірніх зустрічах звучало багато народної музики. Окрім спеціально запрошених виконавців, учасники симпозіуму нерідко долучалися до імпровізованого музикування. На вечірках, які проходили після конференційних засідань, було багато співу, звучала інструментальна музика, виконували народні танці. Особливо захоплюючими та запальними були „па” дослідника танцювальної культури Угорщини Ласло Фелфелді.

Отож, Міжнародний симпозіум „Дослідження народної музики, фольклористика та антропологія музики в Європі: шляхи в інтелектуальній історії етномузикології” став потужною платформою для обміну інформацією, науковою літературою, думками, враженнями, новими ідеями вчених із різних куточків Європи та світу. Можливість зустрітися із старими науковими друзями, пізнати нових, з’ясувати істину в особистому спілкуванні, поринути в спонтанне музикування – і все це в живому спілкуванні – вкотре засвідчує важливість та необхідність таких зустрічей, незважаючи на сучасні перспективи онлайн-комунікації.

Ірина Довгалюк, Лариса Лукашенко

Ірина Довгалюк, етномузикологиня, доктор мистецтвознавства, професорка кафедри української фольклористики ім. Ф. Колесси Львівського національного університету імені Івана Франка, завідувачка кафедри музичної фольклористики Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка (Львів), iradovhalyuk@gmail.com, +38 032 239 47 20.

Лариса Лукашенко, етномузикологиня, канд. мистецтвознавства, наукова співробітниця ПНДІМЕ Львівської національної музичної академії імені М. В. Лисенка (Львів), larysa.lukashenko@gmail.com, + 38 067 722 61 79.